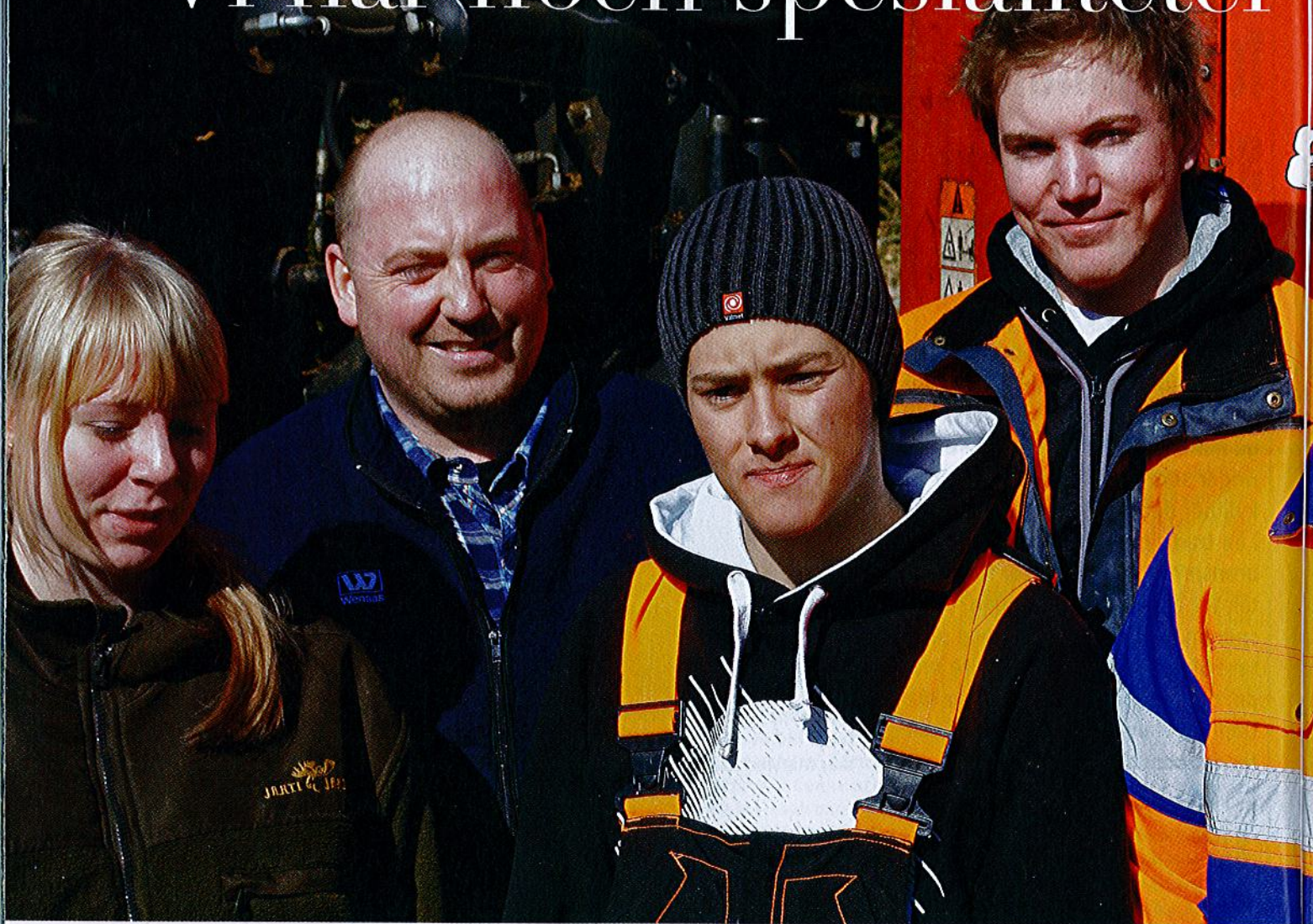


- Vi har noen spesialiteter



ØSTRE TOTEN: - Oppland er landets nest største skogfylke. Det er klart vi må ha et godt undervisningstilbud i skogbruk her ved skolen. Gjennom årene har vi opparbeidet et meget bra nettverk og har et velfungerende samarbeid med skogsbransjen, sier rektor Morten Kleven. Skolen gikk i vinter til innkjøp av lassbærer, og øvelse i hogstmaskinteknikk får elevene på en simulator utlånt av Komatsu Forest på Stange.

Av Inge Jahren

Valle videregående skole ligger pent plassert midt i Totens bondeland, rett ved tettstedet Lena. Her er kontorbygninger og undervisningsbygninger og litt jordbruksareal. Mye mer areal har skolen ved Presteseter og Gaukom halvannen mil unna, her finnes dyrket jord og beitemark og det aller meste av skolens skog. Dyrket jord utgjør i alt vel 1 100 dekar, produktiv skog bortimot 1 400 dekar.

- Arealmessig har skolen det den trenger, og på utstyrsfronten fornyet vi oss i vinter. Vi kjøpte en brukt Valmet lassbærer. Det er en investering, men vel anvendte penger, sier rektor Morten Kleven.

- Dere hadde ingen fra før?

- Nei, vi har brukt henger og kran, og det virker som det skal, men det er et kvalitetsløft å få egen lassbærer. Elevene etterspør moderne utstyr, og

det er viktig å være teknisk og faglig oppdatert. Det gir en signaleffekt til både elevene og skognæringen.

- Hogstmaskinsimulator har dere ikke, men elevene får undervisning i det?

- Ja, nå har vi en på utlån fra Komatsu Forest på Stange som skogbrukelevne har stor nytte av.

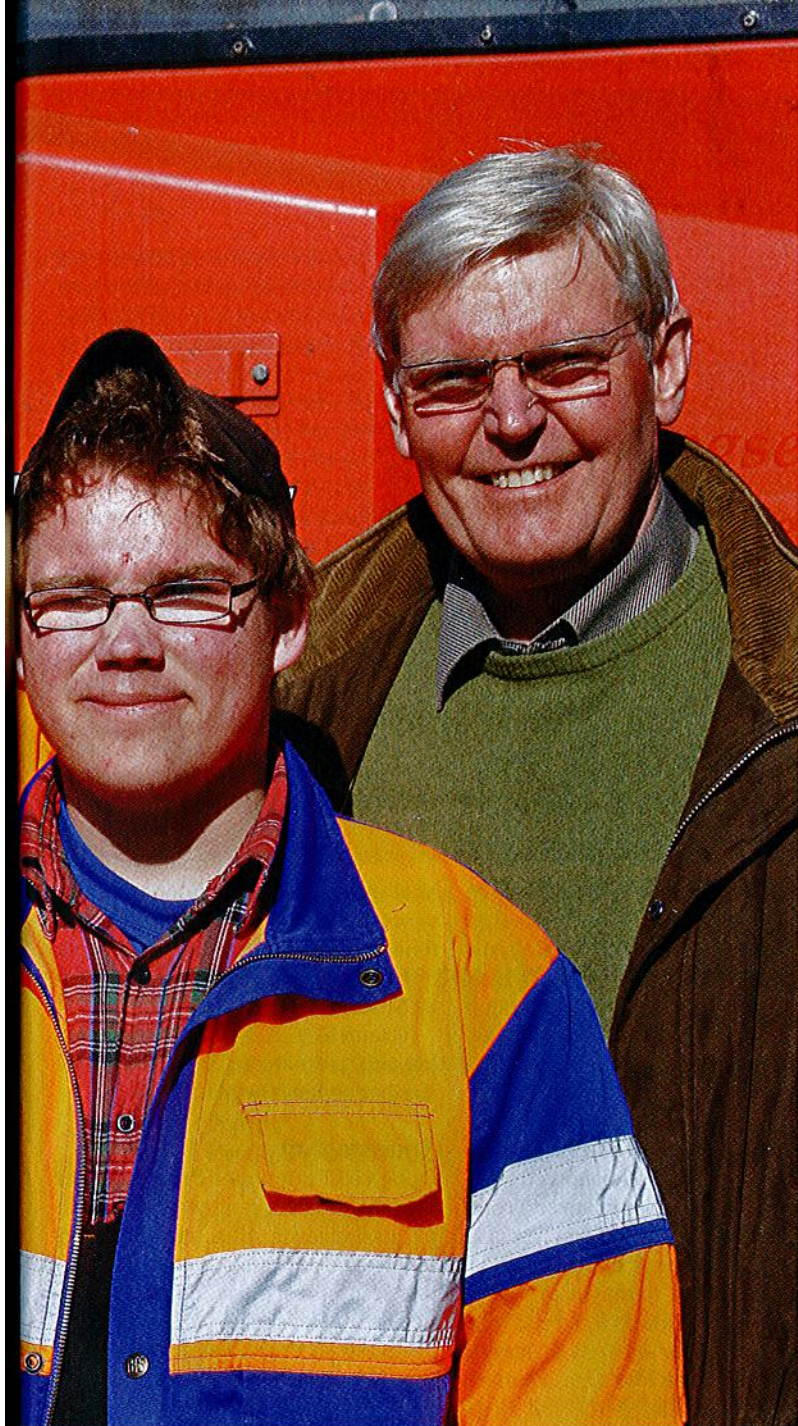
Lærlingplasser

- Hvordan er søkingen til naturbruk på Valle generelt?

- 160 elever begynte i høst, og det er meget bra, 30 flere enn året før. Av søkingen til neste år ser vi nå at vi allfall får 154, og kanskje noen til. Det er ikke så langt unna full kapasitet. De kommer fra hele Oppland fylke, og så har vi enkelte fra andre fylker, sier Kleven.

- Og elever på skogbruk?

- Vi hører til i et skogfylke og må



Lærerne Ola Eid (t.h.) og Trond Nordraak (t.v.) sammen med fire av årets syv VG2-elever foran skolens nye lassbærer. Egen lassbærer på skolen er noe elevene setter pris på og er et løft for undervisningen, sier lærerne.

kunne tilby god undervisning i faget. Det gjør vi også, og vi har et bra nettverk med skogsbransjen og god kontakt med entreprenører. Det er stadig behov for lærlingplasser, og interesserte og motiverte elever som ønsker å ta fagbrev, har sjelden problemer med å skaffe seg plass, særlig hvis de ikke bor for langt unna lærebedriften.

- Det er også valgfag skogbruk på VG1?

- VG1 er generelt og bredt med hensyn til fagemner, men vi har valgmoduler, hvor de som vil gå inn for skogbruk kan velge undervisning i det fra begynnelsen av og samtidig få orientere seg i alle andre fag. Vi ser at mange hopper litt mellom fag, og det kan være en styrke. Vi skal utdanne

folk til et yrke, og det skal ikke være faglig snevert, sier Kleven.

Skogbruket – en oppdragsgiver

Ola Eid er hovedlærer på VG 2 Skogbruk. Han er også medlem av Faglig råd for naturbruk og opptatt av behovet for høy kompetanse i skognæringen. I år har han syv elever på VG2, neste år blir det fjorten. Av de syv i år er det tre som har fått lærlingplass, to elever skal videre til høyere skogutdanning, en har søkt omvalg til anleggsgartner og en har kontakt med en mulig lærebedrift som har problemer med å oppfylle kravet om opplæring på hogstmaskin.

Det dreier seg om å dekke behovet for maskinførere og annen kvalifisert

arbeidskraft til skognæringen til enhver tid. Eid mener næringen selv ikke har vært god nok til å melde fra om hva som trengs.

- Nei, jeg synes det mangler noe på det, i betraktning av hvor viktig det er for skogbruket å ha nok og riktig kapasitet og at skognæringen tydeliggjør hvilke kompetansekrav de setter til entreprenører, egne ansatte og til skogeierne.

- Her er vel også engasjementet til Maskinentreprenørenes Forbund viktig?

- Ja, MEF stiller krav til utdanningen, og det er svært positivt. Men samtidig har de kanskje bidratt til at faget er blitt litt for snevert. Eller sagt på en annen måte, skognæringen har vært for passiv.

Ikke flytte langt

-Hvordan ser du på dette med den fremtidige skolestrukturen i landet som det er mye diskusjon om nå? Virker den, slik den er pr. i dag?

- Ja, det synes jeg i det store og hele. Samtidig er det nødvendig å ha sterke skogsmaskinmiljøer også med henblikk på kurs for lærlinger og i voksenopplæring. Det er viktig å ha et bredt fagmiljø rundt seg hvor det undervises i mange fag og emner innen naturbruk og som har gode tilbud om studieforberedende utdanning. Og det

«MEF stiller krav til utdanningen, og det er svært positivt. Men samtidig har de kanskje bidratt til at faget er blitt litt for snevert.»

er viktig for rekruttering til skogbruk at det finnes skoler i mange distrikter som har et godt tilbud. Næringen må ha lokal rekruttering. Vi ser at de fleste elever ikke er veldig interessert i å flytte langt på seg. De er unge når de begynner på VG1, og vil opprettholde sin lokale tilhørighet. Det ville innebære færre søkere til skogbruk overhodet hvis skolene alltid lå et annet sted.

- Skolene kan også dra faglig nytte av hverandre?

- Ja, det er klart. En utveksling av elever, kunnskap, kompetanse og andre muligheter innimellom vil være av det gode. Hvis vi for eksempel sendte noen maskinelever til Sønsterud



Rektor Morten Kleven: - Vi holder til i et skogfylke og må tilby god undervisning.



Skolen har for tiden besøk av syv utvekslings elever fra Østerrike og Nederland som jobber med entreprenørprosjekt.

eller Saggrenda en stund, kunne de komme hit og få kurs i for eksempel bioenergi. Vi har blant annet Lena Fjernvarme på stedet her og Energi-gården i nærheten som vi kan benytte.

Kunnskap og bredde

Kunnskap er basisen i fremtidig skog-næring og landbruksnæring. Men bredde er viktig. Skolene utdanner elever til et yrke, men Eid påpeker at utdannelsen ikke må bli for smal og spesialisert. Hva med læreplanene?

- Læreplanen på VG 2 er alt i alt bra. Det er den også på VG3 i skogfaget, men den er litt for smal. Det er for mye maskin og for lite rom for for eksempel bioenergi, utmarksfag, lokale tilpasninger og utvikling i faget, f.eks. innen taubanedrift. Det dukker opp stadig nye jobber, nye felter og nye krav til kompetanse. I fremtiden blir det viktigere og viktigere å være rustet til å møte denne utviklingen. Fagbrevet må stå for et høyt faglig nivå, men ikke nødvendigvis lik kunnskap. Da blir utviklingen i næringen borte.

Større krav

Kanskje blir dette en litt annen diskusjon, men Eid har en liten brannfakkell på lager:

- I hele landbruksnæringen stilles det for små krav til eierne, de som skal overta skog og jord. Vi savner et VG3-kurs i skogbruk, kanskje som en stor valgmodul i agronomutdannelsen. Eierne skal forsvare eiendomsretten, og de må ha et meget bevisst forhold til hva de forvalter. Det foregår mange diskusjoner nå i landbruket om hvordan utdannelsen skal se ut for å møte nye krav. Det må bli større mulighe-

ter for å utdanne seg til flere yrker på samme måte som i høyskolesystemet. Yrkeskombinasjoner er spesielt viktig innen landbruksnæringen der eien-dommen ofte drives i kombinasjon med annet yrke. Åpning for kryssløp i valg av fag er en viktig begynnelse på dette.

Studiekompetanse realfag

Vi skal en tur ut til skogen ved Presteseter, hvor skogbrukslærer Trond Nordraak underviser på den nye lassbæreren. Men først er vi innom simulatoren, hvor to elever er i gang med treningen. Ikke tvil om at hogst-maskinsimulator er nyttig, mener Erik Myrstuen og May Britt Haugen. Erik har planen klar: han vil bli skogsmaskinfører og går ut som lærling hos entreprenør i hjemdistriktet neste år. May Britt skal ta VG3 med studieforberedende kurs og begynne på videre skogstudier på Evenstad etterpå.

- Valle har tilbud i både generell og spesiell studiekompetanse i realfag, sier Eid. - Det er et viktig satsingsområde hos oss. Elevene kan ta både matematikk og kjemi eller biologi. Spesiell studiekompetanse begynner alt på VG1 med teoretisk matematikk og fortsetter med de andre fagene på VG2 og VG3. Så slipper de å konkurrere om realfagsplassene når de begynner på UMB.

Elevutveksling

Med det samme er vi også innom lærerne Johannes Stikbakke og Kai Byfuglien som arbeider med en annen Valle-spesialitet, nemlig entreprenørskap og internasjonalisering/elevutveksling. For tiden har skolen besøk

av syv landbrukselever fra Nederland og Østerrike som har et prosjekt i entreprenørskap å gjennomføre her før de reiser hjem. I samme periode er åtte Valle-elever ute i Europa, tre i Danmark, tre i Latvia og to i Romania. Valle har nå et nettverk av skoler i mange land som de samarbeider med.

Det dreier seg om å utarbeide en plan for å skape en næring/bedrift.

- Kombinasjonen av å lage noe og besøke andre land og elever har blitt godt mottatt av elevene her. Entreprenørskap er et viktig tema på VG 2 som alle elever skal ha. Opplegget er virkelighetsnært og skal motivere for kreativitet når elevene er ferdig med skolen og

skal ut i verden. Å dømme etter elevenes interesse, er prosjektaktivitetene og hele opplegget med utenlandsopphold vellykket, mener Byfuglien og Stikbakke.

Grønn kompetanse, økologisk tankegang, bærekraftig utvikling, lønnsomhet på landsbygda.

Yrkes stolthet

Oppe ved Flaten nær Presteseter er Trond Nordraak sammen med elever på lassbæreren. Han har spisskompetanse på skogsmaskiner etter femten år på førerplass, og har utdannelsen fra Høgskolen på Gjøvik og pedagogikk på Høgskolen i Akershus.

- Nå prøver jeg å overføre det jeg kan til elevene. Det øker interessen deres å ha ordentlig og moderne utstyr til bruk i skogen. Yrkes stoltheten vokser når det er fullt lass på lassbæreren, sier Nordraak.

- Elevene liker dette?

- Svært godt. Fravær har vi omtrent ikke ute i praksisperiodene. Det er tre viktige ting å utvikle i læretiden, som også lærebedriften legger vekt på: ekte interesse for faget, gode samarbeidsevner og gode holdninger. Det vil si til andre, til kostbart utstyr, til skogen og til verdiene der. I skogen øker lære- evnen, og forskjellene på elevene blir mindre. Skogbruk er nyttig pedagogisk også for de som ikke skal bli skogbrukere.

- Det er bedre tider for skogbruk nå, sier Eid. - Det gjelder ikke bare fredning lenger, men det å forstå at vi skal leve av et fornybart råstoff i nåtid og framtid. Naturbruksskolene burde hatt mye større søkning. Natur og arealforvaltning er viktig i samfunnet! ▲▲